

SoTe-tilaajalautakunta	Kokouspvm 28.01.2010	13	11 §
-------------------------------	---------------------------------	-----------	-------------

Sosiaali- ja terveyslautakunta	26.01.2010	4	2 §
--------------------------------	------------	---	-----

11 §

831 / 051 / 2010

OMAISHOIDON TUKI / VANHUSTEN HUOLTO /VUOSI 2010

Valmistelija: omaishoidon ohjaaja Marja-Leena Huhtanen,
puh. 020 638 2542

Omaishoidon tuki on lakisääteinen sosiaalipalvelu, jonka järjestämisestä kunnan tulee huolehtia määrärahojensa puitteissa. Omaishoidon tukea koskeva lainsäädäntö uudistui 1.1.2006, jolloin tuli voimaan laki omaishoidon tuesta (937/2005). Lain 4 §:n 1 mom. muutoksella (950/2006) omaishoitajan oikeutta lakisääteisiin vapaisiin lisättiin 1.1.2007 kahdesta vuorokaudesta kolmeen vuorokauteen kalenterikuukautta kohti silloin, kun hoitotyö on luonteeltaan erittäin sitovaa.

Laissa omaishoidon tuesta (937/2005) omaishoidolla tarkoitetaan vanhuksen, vammaisen tai sairaan henkilön hoidon ja huolenpidon järjestämistä kotioloissa omaisen tai muun hoidettavalle läheisen henkilön avulla. Lain tarkoitus on edistää hoidettavan edun mukaista omaishoitoa turvaamalla riittävät sosiaali- ja terveystyöpalvelut sekä hoidon jatkuvuus ja omaishoitajan työn tukeminen.

Omaishoidon tuki on kokonaisuus, johon kuuluvat hoidettavalle annettavat tarvittavat palvelut, omaishoitajalle maksettava hoitopalkkio, vapaa ja omaishoitoa tukevat palvelut, jotka määritellään hoito- ja palvelusuunnitelmassa. Hoidettava maksaa asiakasmaksulain 6 b §:n mukaan enintään 10,60 euroa vuorokaudessa niistä sosiaali- ja terveystyöpalveluista, joita kunta järjestää hoidettavalle omaishoitajan lakisääteisen vapaan ajaksi korvaamaan omaishoitajan antamaa hoitoa.

Omaishoitajalle maksettavan hoitopalkkion taso määräytyy hoidon sitovuuden ja vaativuuden mukaan. Kunnat päättävät omaishoidon tuen palkkioluokista ja perusteista lain sallimissa rajoissa. Hoitopalkkioiden suuruudesta ja alimmista hoitopalkkioista säädetään omaishoidon tuesta annetun lain (937/2005) 5 §:ssä. Lain 6 §:n mukaan hoitopalkkiota tarkistetaan kalenterivuositain työntekijäin eläkelain (395/2006) 96 §:ssä tarkoitettulla palkkakertoimella. Vuonna 2010 hoitopalkkion vähimmäismäärä on 347,41 euroa kuukaudessa ja hoitopalkkioita

korotetaan vuoden 2009 tasosta 3,27 %. Jos omaishoitaja on hoidollisesti raskaan siirtymävaiheen aikana lyhytaikaisesti estynyt tekemästä omaa tai toisen työtä, palkkio on lain (937/2005) 5 §:n mukaan vuonna 2010 vähintään 694,83 euroa kuukaudessa edellyttäen, että hoitajalla ei ole tältä ajalta

1. vähäistä suurempia työtuloja;
2. oikeutta sairausvakuutuslain (1224/2004) 10 luvun mukaiseen erityis-
hoitorahaan;
3. oikeutta vuorotteluvapaalain (1305/2002) 13 §:n mukaiseen vuorottelu-
korvaukseen.

Omaishoidon tuen myöntämisedellytykset

Omaishoitolain 3 §:n mukaan kunta voi myöntää omaishoidon tukea, jos

1. henkilö alentuneen toimintakyvyn, sairauden, vamman tai muun vastaavan syyn vuoksi tarvitsee kotioloissa hoitoa tai muuta huolenpitoa;
2. hoidettavan omainen tai muu hoidettavalle läheinen henkilö on valmis vastaamaan hoidosta ja huolenpidosta tarpeellisten palveluiden avulla;
3. hoitajan terveys ja toimintakyky vastaavat omaishoidon asettamia vaatimuksia;
4. omaishoito yhdessä muiden tarvittavien sosiaali- ja terveystalveluiden kanssa on hoidettavan hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden kannalta riittävää;
5. hoidettavan koti on terveydellisiltä ja muilta olosuhteiltaan siellä annettavalle hoidolle sopiva; ja
6. tuen myöntämisen arvioidaan olevan hoidettavan edun mukaista.

Omaishoidon tuen myöntäminen edellyttää, että hoidettavalla on omainen tai muu läheinen henkilö, joka on valmis solmimaan kunnan kanssa sopimuksen omaishoidon tuesta. Omaishoidon tukea voidaan myöntää, jos omaishoitajan terveys ja toimintakyky vastaavat omaishoidon vaatimuksia. Päätöstä tehtäessä arvioidaan kokonaisvaltaisesti hoitajan kyky selviytyä omaishoitoon sisältyvistä tehtävistä. Arvioinnissa otetaan huomioon omaishoitajan

- fyysinen ja psyykinen terveydentila, mahdolliset sairaudet ja niiden vaatima hoito;
- toimintakyky ja voimavarat kuten kyky selviytyä päivittäisistä perustoiminnoista ja arjen askareista, huolehtia lääkityksestä, liikkua kotona ja kodin ulkopuolella;
- sosiaaliset verkostot.

Omaishoitaja ei ole työsuhtesopimuslain (55/2001) tarkoittamassa työsuhteessa sopimuksen tehneeseen kuntaan, hoidettavaan tai hoidettavan huoltajaan. Omaishoitajan eläketurvasta säädetään kunnallisessa eläkelaisissa (549/2003). Omaishoidon tuesta hoitajan kanssa sopimuksen tehneen kunnan on otettava hoitajalle tapaturvavakuutuslain (608/1948) 57 §:n 1 momentin mukainen vakuutus. (937/2005 § 10).

Omaishoitajalla on oikeus pitää vapaata (950/2006) vähintään kolme (3) vuorokautta sellaista kalenterikuukautta kohti, jonka aikana hän on yhtäjaksoisesti tai vähäisin keskeytyksin sidottu hoitoon ympärivuorokautisesti tai jatkuvasti päivittäin. Kunnan on huolehdittava hoidettavan hoidon järjestämisestä omaishoitajan vapaiden aikana. Jämsässä omaishoitajan vapaiden aikana hoidettavan hoito voidaan järjestää Linnakartanon vanhainkodissa, Lukkoilakodissa, Hallin palvelutalossa, Längelmäen palvelutalossa sekä vuodeosastoilla 11 ja 12. Kuhmoisissa omaishoitajan vapaiden aikainen hoidettavan hoito voidaan järjestää Kuhmoisten palvelutalossa tai vuodeosasto 10:llä. Omaishoitajien vapaita voidaan järjestää hoitajan suostumuksella myös päivähoitona Linnakartanon päiväkeskuksessa. Jämsän seudun vanhainkotien muututtua tehostetun palveluasumisen yksiköiksi hoidettavan hoidon järjestämispaikat omaishoitajien vapaiden ajaksi ovat vähentyneet.

Jämsässä oli vuonna 2009 omaishoidon tuen saajia yhteensä 88 ja Kuhmoisissa 24. Jämsän kaupungin vuoden 2010 talousarvioon vanhusten omaishoidon tukeen on varattu 490 000 euroa ja Kuhmoisissa 126 000 euroa. Jämsän kaupungin vanhusten omaishoidon tukeen v. 2010 varattu määräraha riittää laskennallisesti 70 tukivuoteen ja Kuhmoisten 18 tukivuoteen, kun tuen määräksi lasketaan indeksitarkistettu 2. tukiluokka 579,35 euroa/kk. Valtiokonttori maksaa nykyisistä voimassa olevista vanhusten omaishoidon tuista Jämsässä neljän (4) henkilön tuen ja Kuhmoisissa yhden (1). Vuodelle 2010 omaishoidontukihakemuksia on tullut 26, joista Jämsästä 25 ja Kuhmoisista 1. Jämsässä uusia omaishoidontuki-päätöksiä vuodelle 2010 voi tehdä vain päättäneiden tilalle.

Ikäihmisten palvelujen laatusuosituksen (STM, julkaisuja 2008:3) mukaan valtakunnallisena tavoitteena vuoteen 2012 mennessä on, että 75 vuotta täyttäneistä henkilöistä 5 – 6 prosenttia saa omaishoidon tukea. Vuoden 2009 lopussa omaishoidon tukea sai yli 75-vuotiaista Jämsässä 2,2 % ja Kuhmoisissa 3,0 %.

Vuoden 2009 alusta Jämsässä Jämsän ja Jämsänkosken yhdistyessä ja Jämsän kaupungin tuottaessa sosiaali- ja terveystalot Kuhmoisten kunnalle omaishoidon tuen tukiluokat, hoitopalkkiot ja myöntämisperusteet sovitettiin yhteen. Jämsän ja Kuhmoisten vuoden 2009 lopussa toistaiseksi voimassa olevan omaishoidon tuen asiakkaiden määrä, tukiluokat ja hoitopalkkiot ovat liitteessä 1.

Omaishoidon tuen myöntämisen ja maksettavien omaishoidontukipalkkioiden perusteena on hoidettavan hoidon sitovuus ja vaativuus, minkä arvioinnissa käytetään kotihoidon hoito- ja palvelusuunnitelmaa sekä selvityksiä toimintakyvystä (RAI-HC, MAPLe), terveydentilasta (lääkärintilaus, lomake C tai B), muistista (MMSE-testi) ja sosiaalisesta tilanteesta. Lisäksi arviointiperusteena käytetään Kelan eläkettä saavan hoitotukea.

Sosiaali- ja terveystoiminta:

Sosiaali- ja terveystoiminta päättää esittää SoTe-tilaajalautakunnalle, että omaishoidon tuen myöntämisen perusteet vahvistetaan lain omaishoidon tuesta (937/2005) ja lakimuutoksen (950/2006) mukaan ja päättää, että

1. Vanhusten omaishoidon tuen piiriin kuuluvat pääsääntöisesti yli 65-vuotiaat ja alle 65-vuotiaat muistisairaajat henkilöt.
2. Omaishoidon tuki on haettavana koko vuoden, ja hakemus on voimassa kalenterivuoden loppuun, minkä jälkeen tulee tehdä uusi hakemus.
3. Vanhusten palvelujen tulosalueella omaishoidon ohjaaja tekee omaishoidon tuen viranhaltijapäätökset SAP(selvitä-arvioi-palveluohjaa)-ryhmän lausunnon jälkeen.
4. Omaishoidon tukiluokat ovat 1.1.2010 alkaen seuraavat:

tukiluokka 1	1 122,00 €/kk
tukiluokka 2	579,35 €/kk
tukiluokka 3	347,41 €/kk
naapuriapu	280,90 €/kk.

Omaishoidon tuen tukiluokkaa 1 maksetaan lain (937/2005) 5 §:n mukaan hoidollisesti raskaan siirtymävaiheeseen, esim. omaisen äkillisen sairauden tai saattohoidon, aikana, kun hoitaja on lyhytaikaisesti estynyt tekemästä omaa tai toisen työtä eikä hoitajalla ole tältä ajalta 1) vähäistä suurempia tuloja, 2) oikeutta sairausvakuutuslain mukaiseen erityishoitorahaan eikä 3) oikeutta vuorotteluvapaalain 12 §:n mukaiseen vuorottelukorvaukseen. Omaishoito on selkeä vaihtoehto laitoshoidolle. Omaishoidontukipäätös tehdään enintään kuudeksi (6) kuukaudeksi kerrallaan.

Omaishoidon tuen tukiluokkaa 2 maksetaan, kun hoidettava tarvitsee jatkuvaa apua, valvontaa ja ohjausta päivittäisissä toiminnoissa. Hoitotyö on kokopäiväistä ja ympärivuorokautista. Omaishoito on laitoshoidon ja tehostetun palveluasumisen vaihtoehto. RAI-HC:n MAPLe-mittarin arvot ovat 4 – 5. Muistisairaus on keskivaikea tai vaikea. Hoidettava saa Kelan eläkettä saavan korotettua hoitotukea.

Omaishoidon tuen tukiluokkaa 3 maksetaan, kun hoidettava tarvitsee apua, valvontaa ja ohjausta päivittäisissä toiminnoissa. Hoitotyö on päivittäistä ja sitovaa.

Lisäksi on käytössä naapuriapua varten myönnettävä tukiluokka 4, naapuriapu, silloin, kun naapuriavulla vältetään kotihoitokäyntien tarve.

Hoitopalkkion määrää voidaan alentaa, jos hoidettavalle järjestetään palveluja siten, että hoitajan antaman hoidon sitovuus ja vaativuus vähenevät.

Jämsässä otetaan pääsääntöisesti käyttöön tukiluokat 1 ja 2 sekä naapuriapu, tukiluokka 4. Tukiluokkaa 3 käytetään vammaispalveluissa ja vanhuspalveluissa erityistilanteissa. Kuhmoisissa käytetään omaishoidon tukiluokkaa 3 silloin, kun tukiluokan 2 kriteerit eivät täyty.

5. Omaishoidon tukea myönnetään sotainvalideille (haitta-aste vähintään 20 %), jotka tarvitsevat omaisen päivittäistä hoitoa ja huolenpitoa kotona selviytymiseen. Valtiokonttori korvaa kunnalle sotainvalideille maksettavan omaishoidon tukipalkkion täysimääräisenä.

6. Jos omaishoito keskeytyy äkillisesti hoidettavan terveydentilasta johtuvasta syystä, hoitopalkkion maksaminen keskeytyy kuukauden kuluttua. Omaishoitosopimuksessa sovitaan hoitopalkkion maksamisesta silloin, kun hoito keskeytyy hoitajasta tai hoidettavasta johtuvasta muusta kuin terveydellisestä syystä. Tällöin hoitopalkkion maksaminen keskeytyy seitsemän (7) vuorokauden jälkeen. Omaishoitaja on velvollinen ilmoittamaan välittömästi omaishoidon ohjaajalle hoidossa tapahtuvista tilapäisistä ja pysyvistä muutoksista.

7. Omaishoitajien vapaiden (950/2006) järjestämisestä sovitaan hoito- ja palvelusuunnitelmassa. Vanhusten palveluissa omaishoitajien vapaat järjestetään ensisijaisesti Jämsän kaupungin omissa laitos- ja avohoidon toimintayksiköissä. Kun Jämsän omat laitos- ja avohoidon toimintayksiköt eivät hoidettavan hoidon tarpeesta tai muusta syystä voi tarjota omaishoitajan vapaan turvaavia palveluja, käytetään ostopalveluja ja erityisjärjestelyjä.

Omaishoitajan lakisääteisten vapaiden ajaksi annetuista palveluista peritään hoidettavalta lain mukainen enimmäismaksu 10,60 €/vrk 1.1.2010 alkaen. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (734/1992).

Päätös

Sosiaali- ja terveyslautakunta:
Ehdotus hyväksyttiin.

SoTe -tilaajalautakunta 28.1.2010:

Hallintosäännön 11 §:n mukaan SoTe -tilaajalautakunta hyväksyy sosiaali- ja terveystalouden yleiset myöntämisperusteet ja palveluista perittävien maksujen perusteet.

Ehdotus

Apulaiskaupunginjohtaja:

SoTe -tilaajalautakunta hyväksyy sosiaali- ja terveyslautakunnan esityksen omaishoidon tuki/vanhustenhuolto vuodelle 2010.

Päätös

SoTe -tilaajalautakunta:

SoTe -tilaajalautakunta hyväksyi ehdotuksen yksimielisesti.